

TBMM
HAKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 3989

Tarih : 19.01.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türk Medeni Kanunu ve Nüfus Hizmetleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifim gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederim.

Sümeyye BOZ
Muş Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İçişleri , Kadın Erkek Fırsat Eşitliği
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 22-1-2024	Esas No: 2/1936

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
19 Ocak 2024
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
19 Ocak 2024
No: 1365339

GENEL GEREKÇE

Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 187'nci maddesindeki "*Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır; ancak evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilir*" hükmünü düzenlemektedir. Söz konusu hüküm ile birlikte Nüfus Hizmetleri Kanunu'nda da kadın ile erkek arasında eşitlik ilkesine aykırı hükümler yer almaktadır. Anayasa Mahkemesi (AYM), TMK'nın 187'nci maddesinin Anayasa'nın 2., 10., 17., 20., 90. ve 153. maddelerine aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir. AYM'nin söz konusu kararı 28 Nisan 2023 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Hükümlerin zamanla toplumun gereksinimlerine cevap vermede yetersiz kalabileceğini ifade edilen söz konusu kararda "*Erkek evlendikten önceki soyadını evlendikten sonra da tek başına kullanabildiği halde, kuralla kadının evlenmeden önceki soyadını evlendikten sonra ancak kocasının soyadının önünde kullanabileceği öngörüldüğünden karşılaştırmaya müsait şekilde benzer durumda olan eşler arasında cinsiyet temelinde farklı muamelenin yapıldığı açıktır.*" şeklinde söz konusu maddede açıkça eşitlik ilkesini ihlal ettiği ve ayrımcılık yapıldığı belirtilmiştir.

Dolayısıyla AYM'nin, TMK'nın 187'nci maddesinin iptal kararının uygulanması ve ayrıca eşlerin kendi soyadlarını koruyabileceğine, kadının ya da erkeğin bekarlık soyadını eşlerin ortak soyadı olarak kullanabileceğine, doğan çocuklarına verecekleri soyadını da eşlerin ortak kararlaştırabileceğine dair kanun hükümleri düzenlenmesi gerekir.

Bununla birlikte AYM'nin söz konusu kararının uygulanması ile birlikte Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle Nüfus Hizmetleri Kanunu'nda da düzenleme yapılması yerinde olacaktır. Zira söz konusu Kanun'da "*Evlenen kadının kaydı kocasının hanesine taşınır. Kocası ölen kadın yeniden evlenmedikçe ölen kocasının aile kütüğünde kalır. Ancak dilerse babasının kütüğüne dönebilir*" hükmü bulunmaktadır. Dolayısıyla evlenme sonrası kadın ve erkek yeni bir aile kütüğü açabilmesi ve eşlerin ortak kütük belirleyebilmesine dair düzenlemeler yapılmalıdır.

Bu Kanun Teklifi, toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeterek kadına yönelik ayrımcılık içeren hükümler yerine Anayasa'da garanti altına alınan eşitlik ilkesine uygun düzenlemeler yapılmasını amaçlar.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1 – Madde değişikliği ile Anayasa'nın eşitlik ilkesine uygun şekilde aile soyadının belirlenmesi öngörölmüştür.

MADDE 2 – Madde değişikliği ile Anayasa'nın eşitlik ilkesine uygun şekilde çocuğun soyadı ebeveynleri tarafından ortak belirlenmesi öngörölmüştür.

MADDE 3 – Madde değişikliği ile Anayasa'nın eşitlik ilkesine uygun şekilde aile kütüğünün taşınması veya yeni bir kütük açılması öngörölmüştür.

MADDE 4 – Yürürlük maddesidir.

MADDE 5 – Yürütme maddesidir.

**TÜRK MEDENİ KANUNU
VE NÜFUS HİZMETLERİ KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1 – 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 187'nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 187- Evlenen eşlerden her biri evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla; evlenmeden önceki soyadını, eşinin soyadını veya her ikisini birden kullanabilir.”

MADDE 2 – 4721 sayılı Kanunun 321'inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 321- Çocuk, ana ve babanın soyadları ortak ise o soyadını alır. Ana ve babanın farklı soyadları kullanması durumunda ana ve babanın ortak kararıyla soyadlarından birini alır ve 18 yaşına geldiğinde bir yıl içerisinde diğer soyadını seçme hakkına sahip olur.”

MADDE 3 – 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 23'üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Evlenen kadın veya erkeğin talebi üzerine kaydı eşinin hanesine taşınabilir veya eşler için yeni bir aile kütüğü açılabilir. Kaydını değiştirenler dilediklerinde eski aile kütüklerine dönebilir. Ana ve babanın farklı aile kütüklerinde olmaları halinde doğan çocukların hangi kütükte yer alacağı eşler tarafından ortak kararla belirlenir.”

MADDE 4 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5 – Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.